

גרינינהע ביימערלעך

אונזער די גריניקע
זימלעך
שפילען זיך משה לאך
שלמה לאך

אוי, מיר זאל זיין ווישע
קינדערלאך
פאר אייערע כשרע
אונזעלאך!

ח.נ.ב.א.ל.ק.

2-וועכנטלעכער אידישטריטער קינדער-זשורנאל.

אינהאלט:

אונזער פלעגס —
בילד פון י. ל. פריץ (צום 13-טן יארצייט)
פון י. ל. פריצערס קינדער-לידער:
מוסער און קינדן רעסענישן דאס הענטל.
פארוואס די קאץ שפייט דעם הונט אין פנים
פרייזן . . . אליעזר שטיינבערג
שרה און איר לאקעלע (שיר) . רחלע לאקס. פריץ
דער ווידע זלמן . . . זכרונות פון יהושע
די באבע ביים מור (שיר) . . . וישע לאנדוי
אין דער פרעמד (פון אינטערנאטן - לעבן) —
לויט פ. חילדענברוך . . . ש. באסטעמסקי
עטעלע . . . פון י. ל. פריצערס קינדער-לידער
מעשיות פון א קליינעם האנדערער (ערינערוגען פון
א יידישן יינגל אין אוקראינע בעת דער מלחמה און
פארגאמען) . . . י. דראכלער
דעם מענטשנס עלטסטער פריינד — דער הונט א. גאדער
אונזער קלוב: בינען-חוינקל; דאס טריילעכע חוינקל;
פון דער גרויסער העלט א. א.

ארויסגעגעבן פון פארלאג
„נייע יידישע פאלקסשול“, ווילנע.

אדרעס:

Wilno, Stefańska 24 m. 28.

№ 12 (22) 30 מערץ 1928

אבאָנעמענטס-פרייז פאר פוילן: א יאר (20 נומערן) — 7 גילדן, א 1/2 יאר (10 נומערן) — 4 גילדן.
פאר אויסלאנד: א יאר (20 נומערן) — 120 סענט, א 1/2 יאר (10 נומערן) — 60 סענט

פרייז פון נומער 50 גראַשן (6 סענט).

שוין דערשינען

א נייע (אכטע) אויפלאגע פון דער כרעס-
טאמאטיע פארן IV און V ל. י.

דאס לעבעדיקע ווארט

פון ש. באסטאמסקי און ז. רייזען.
דערלויבט פון בילדונגס-מיניסטעריום.

שוין דערשינען א נייער

אריטמעטישער

רעכנבוך

פון ש. באסטאמסקי

(איינפאכע און געצענטלטע ברוכצאלן)

צונויפגעשטעלט לויט די נייסטע קוועלן. א סך
מאטעריאלן פאר זעלבשטענדיקער ארבעט.

„דאס קינד“

ס'איז דערשינען דער נומער 50 פונם חודש-זשורנאל
„דאס קינד“, ערגעץ פון דער צענטראלער יידישער קינ-
דער-שוץ-ארגאניזאציע אין פוילן, מיט פאלגנדן אינהאלט:

- (1) אונזער יום טוב — ד"ר מ. פאקער;
- (2) דער כח פון שווערן עקשנות — ד"ר י. רובין;
- (3) סופיזיק טעל — א. פרא;
- (4) און דאך האט זיך עס געלוינט... — ש. האלמאן;
- (5) לעמיר בויען קינדערהיימען — מרים יאקובאָוויטש;
- (6) די לענג און קורצ פון קינד — פראדע. מירקע;
- (7) חי צווי מ'האט אויפגעקלערט מרימלעך דעם
געבורט פון איר ברודערל — מ. מאנדעלבוים;
- (8) ביים צוגעשיינען דאס קינד צום חיסן —
ק. אסטאכעוויטש;
- (9) די נשמה פון קינד — י. סולין;
- (10) ווי צווי קען מען סציהיטן קינדער און יוגנט-
לעכע פון גערודעוויטעט — ד"ר ס. קאפטשינסקי;
- (11) לאגע פון נייער דערציאונג — ג. העכט;
- (12) העכט א שול-צייטונג (המשך) ד"ר יאנוש
קאמיטשאק;
- (13) ג. יחזק. א. גאסט;
- (14) ווי קינדער זעלבסטפארמאלטונג אין יתומים-
הויז פון ד"ר י. קארטשאק (דער קאלענדאר) —
ז. העסער.

אכטונג ח"ח לערער און שולן

אין אמעריקע!

(אבאגירן):

די „גרינינקע ביימעלעך“

קען מען ביים ח' י. ראנש

I. E. Ronch c/o Office 2700 Bronx
Park East, Bronx, N. Y. u. s. a.

דאָרט קען מען זיך אויך ווענדן וועגן אלע

אָנגעלעגנהייטן פון די „ביימעלעך“

אכטונג, אבאנענטן!

די אלע, וואָס האָבן נאָך נישט איינגע-
צאלט פארן 2-טן האלב יאָר, ווערן געבעטן

תּיפּף צוצושיקן דאָס געלט.

צו אלעמען!

חברים און פריינד!

די מאטעריעלע לאגע פון די

„גרינינקע ביימעלעך“

איז זייער א שווערע. אלע ווערן געבעטן

קומען צו הילף.

אדרעס פון רעדאקציע:

WILNO, Stefańska 24 m. 28

משה צעשינסקי

פון שיקאגא

2720 W. Division str.

קויפט

אלטע יידישע אויסגאבן

וואָס האָבן א ליטעראַרישן ווערט.

ביי משה צעשינסקי באַקומט מען די

„גרינינקע ביימעלעך“

און אלע אויסגאבן פון פארלאג

„נייע יידישע פאלקסשול“

גריינקע ביימעלער

2-וועכנטלעכער אילוסטרירטער קינדער-זשורנאל

אונטער דער רעדאקציע פון ש. באסטאמסקי.

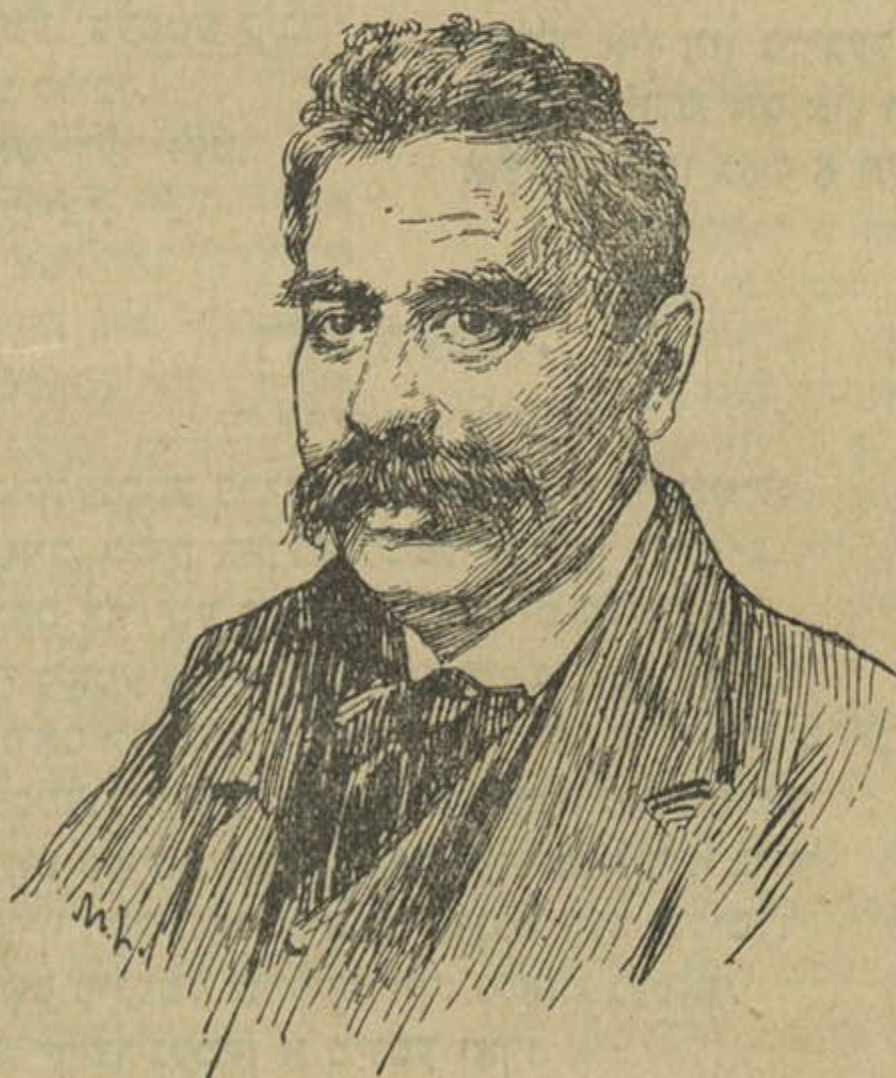
צווייטער יאָרנאָג

30 מערץ 1928

נומער 12 (22)

אונדזער אַלבאָם

צום 13-טן יאָרצייט פון י. ל. פרץ.

יצחק לייבוש פּרעץ.

געבוירן אין זאַמאַשץ לובל. געגנט (פוילן) אין יאָר תרי"א (18 מאי 1851);
געשטאָרבן אין וואַרשע חול המועד פסח תרע"ה (3 אפריל 1915).

פון י. ל. פֿרצעס קינדער-לידער.

רעטעניש.

וואָס איז אזוינס—ווער טרעפט און זאָגט.
וואָס אויף זיך אַ ביימל טראָגט?
ס'איז אינגאנצן רונד כמעט.
פון אויבן איז דאָס הייטל גלאַט.
די קאָליר איז געל און רויט.
און ווייס דאָס פלייש אונטער דער הויט.
און אינם פלייש—גריבעלעך.
פינעף קליינע שטיבעלעך.
און אין די פינעף קעמערלעך
ווינען פינעף מענערלעך.
ווייסע מענער זיינען זיי.
שוואַרצע קליידער טראָגן זיי!
יעדער אין זיין שטיבעלע.
יעדער אין זיין גריבעלע.
און אינגאנצן זיס און ווייניק
און צום עסן גאָר אַ תענוג!

מוטער און קינד.

יעדע מוטער לויבט איר קינד.
אז עס איז דאָס בעסטע;
איך האָב אַ קינד און לויב עס נישט.
און ווייס—עס איז דאָס בעסטע!
יעדע מוטער לויבט איר קינד.
אז עס איז דאָס שענסטע;
איך האָב אַ קינד און לויב עס נישט.
און ווייס—עס איז דאָס שענסטע!
יעדע מאַמע לויבט איר קינד.
און אומזיסט דאָס לויבן;
מע שאַקלט מיטן קאָפּ נאָר צו. —
קיינער וועט נישט גלויבן!
איך האָב דאָס שענסטע. בעסטע קינד
און טו עס גאָר נישט לויבן.
כאָטש ווער אויגן האָט. דער זעט.
און באַדארף נישט גלויבן.

דאָס הענטל.

(די פינגער איבערקלייבנדיק).

ס'קלענסטע ברידערל זאָגט אין דער שטיל:
"איך, קליין ברידערל, פליימעלעך וויל!"
דאָס צווייטע זאָגט: "איך ווייס שוין לאַנג.
די מאַמע פלוימען האַלט אין גרויסן שאַנק."
"וואָס קומט אַרויס? דאָס דריטע ברידערל טראַכט:
"שטענדיק איז די גרויסע שאַנק פאַרמאַכט!"
דאָס פערטע זאָגט: "אויפגעהויבן זיך אַ ביסל.
אויף דער וואַנט דאָרט הענגט דער שליסל!"
דאָס פינפטע שרעקט זיך: "לאָזט געמאָך.
אליין צו נעמען אַ מיוסע זאָך!
עס איז אַ חרפּה און אַ שאַנד!"
שטעלט זיך אָפּ די גאַנצע האַנט!

אליעזר שטיינבארג (רומעניע).

ספעציעל פאר די גרינינקע ביימעלעך.

פארוואס די קאץ שפייט דעם הונט אין פנים אריין?

די פוקסיכע, אדער ווי מ'רופט זי דאָרט אין וואַלד, די מאַדאָם טשונטשו-פונטשו, איז געבליבן אָן אַ דינסט. שיקט זי רופן דעם הונט. דער הונט — וווּ איז ער נישט פול? וווּ מ'פאַרזייט אים נישט, דאָרט וואַקסט ער אויס: אין וואַלד, אין דאָרף, אין שטאָט... וווּ ערגעץ אַ ווינקעלע, שמעקט ער. זאָל ער איר, דער מאַדאָם טשונטשו-פונטשו, אַ דינסט אָנשמעקן. זי האָט אים דערפאַר שוין טירחה צוגעזאָגט: אַ מאַרץ-ביין און צוויי אויערלעך פון אַ האָז.

אויף מאָרגן גאנץ פרי — ער איז דאָ דער הונט.

אַ דינסט האָט ער געבראַכט צו פירן, אַ דינסט מיט אלע מעלות — זי קאץ.

זי אין קיך איז אויפגעוואקסן, דאָרט זיך אויסגעלערנט קאָכן, ניט געווען קיין שאַדן-ווינקל און קיין טעפל ניט צעבראָכן — כאָטש געווען אַ רירעוודיקע, אויף די גלייכע ווענט געקראָכן! ליב, אַרום זיך ריין צו גיין, האַלט זיך שטענדיק אין איין וואַשן. און אַ כשרע, אַ פרומע — פיינט פון טעפעלע צו נאָשן.

שטעלט זיך די קאץ פאַר אַ דינסט ביי דער פוקסיכע. קאָכט זי אָפּ אָנבייסן: געשמאַקע, געפּעפּערטע פיש, און דער-לאַנגט צום טיש. עסט מען אויף אינ-גאַנצן און דער דינסט גיט מען גאָר-נישט.

גייט אַרויס די קאץ אין דרויסן, זעצט זיך אויף דער פריזבע, מיוקעט און וויינט:

מיאָו, מיאָו, מיאָו! פיש האָב איך היינט דערלאַנגט צום טיש — עסן האָט געמעגט דער קייסער! אויף דער פיש-יויך, אויף דער הייסער אומגעשוועמען אייגעלעך, אייגעלעך פון פייגעלעך. און די פיש מיט געגעלעך און מיט צימרינג זיס געשמעקט, מ'האָט זיך אַזש ביים טיש באַלעקט. מ'האָט אינגאַנצן אויפגעגעסן, און די דינסט, אוי וויי, פאַרגעסן! איר געלאָזט די ביינדעלעך — ווי צו מיינע ציינדעלעך!

דערהערט דאָס די באַלעבאַסטע, ווערט איר אַ בושה: זאָלן כאָטש שכלים נישט הערן!

— שאַ, זאָגט זי, וואָס וויינסטו? שאַ! אַז דו ביסט אַ נאַרעלע, ווער איז דיר שולדיק? פאַרוואָס האָסטו דיר אליין ניט גענומען? איך בין דען, חלילה, ווי אַנ-דערע באַלעבאַסטעס? צוטיילן דער דינסט דעם ביסן? ביי מיר אַ דינסט נעמט זיך אליין. דאָס ערשטע נעמט זי זיך און נאָכדעם דערלאַנגט זי צום טיש.

— מיאָו, אַזוי גאָר? זאָגט די קאץ: לאַנג לעבן זאָלט איר, באַלעבאַסטעניו.

אויף מאָרגן קאָכט אָפּ די דינסט אַ יויך. נעמט זי זיך אַראָפּ דאָס ערשטע, דאָס אייבערשטע פון דער יוויך, און דאָס איבעריקע דערלאַנגט זי צום טיש. וואָס איז דאָס? — פרעגט די באַלעבאַסטע.

טע. פאַרוואָס איז די יוויך אַזוי מאָגער? — איר האָט דאָך אליין געזאָגט, באַלעבאַסטע-לעבן: ס'ערשטע דיר און דערנאָך צום טיש.

— האָסטו דיר אַראָפּגענומען דאָס
ערשטע, דאָס פעטע?

— מיאָ, מיאָ!

— שייין! זייער שייין, בנאָמנות! ניטאָ,
ווער ס'זאָל לאַכן. דאָס אַנדערע מאָל
זאָלסטו שוין וויסן: ס'איבערשטע צום
טיש, ס'אונטערשטע דיר! הערסט?

— כ'הער, וואָס דען? כ'בין טוב, חלילה?

— נו, גיי!

אויף מאָרגן קאָכט די קאָץ באַבקע-
לעך אין האָניק. קאָכט זי און זינגט:

אויפן גאָניק

שטייט אַ פעסעלע מיט האָניק.

האָניק פונם פעסעלע,

קום צו מיר אין קעסעלע!

קעסעלע אין אויוון,

קעסעלע קאָכט באַבקעלעך

מיר און אלע קרובים:

פעטינקע פון אונטן,

טרוקענע פון אויבן!

פארטיק געוואָרן, נעמט אַראָפּ די
קאָץ די איבערשטע, די טרוקענע און
דערלאַנגט צום טיש, און די אונטערשטע,
די פעטינקע, די גוט אויסגעפרעגלטע
אין האָניק, נעמט זי זיך.

— וואָס איז דאָס?—פרעגט די באַלע-
באָסטע ברוגז.

— וואָס זאָל זיין? ס'איז דאָס, וואָס
איר האָט געהייסן: ס'איבערשטע צום
טיש, ס'אונטערשטע דיר!

— האָסטו דיר גענומען די אונטער-
שטע, די אויסגעפרעגלטע אין האָניק,
און צום טיש די טרוקענע?

— מיאָ, מיאָ!—זאָגט די קאָץ. אז איר
האָט געהייסן! געזונט און שטארק זאָלט
איר מיר זיין, מיאָ, מיאָ, אזא געטרייע
באַלעבאָסטע! מיאָ, מיאָ!

— וואָס מיאָקעסטו מיר?—שרייט די
באַלעבאָסטע—א שייין דערלאַנגען צום
טיש! א גליק, וואָס קיין געסט זיינען
כאָטש נישט געווען! הער, וואָס איך זאָג
דיר אָן: קאָכסטו פליישיקס, א יויך,
א שטייגער, איז דאָס איבערשטע צום
טיש ניט קיין פליישיקס, ווי היינט
א שטייגער, איז דיר דאָס איבערשטע
און ס'אונטערשטע צום טיש! הערסט?

— כ'הער, כ'הער, אויף וואָס דען
האָב איך אויערן?

— אויף דעם, אז דו וועסט פאָרגעסן,
זאָל מען זיי דיר אַנדרייען! גיי!

אויף מאָרגן שלאָגט אויס די קאָץ
פוטער, שלאָגט זי די פוטער און זינגט:

מילעך איז אַ מוטער

און איר טעכטערל איז פוטער.

מיאָ, מיאָ, מיאָ, מיאָ, מיאָמעלע!

אז איך שלאָג דאָס מאָמעלע,

קומט אַרויס דאָס טעכטערל.

מאָך איך אַ געלעכטערל,

טו אַ זאָג איר: מזל טוב!

און איך כאַפּ און עס זי אויף!

עסט די קאָץ אויף די פוטער און
דערלאַנגט צום טיש די מאָסלינקע.

— נו, און די פוטער? וווּ איז די פו-
טער?—פרעגט די באַלעבאָסטע מיטכעס,
האָסט זי אפשר אויפגעפרעסן?

— מיאָ, מיאָ!—זאָגט די קאָץ.

— אהי צו דיין נאָר! וואָס רעדסטו?
אויפגעפרעסן?

— מיאָ! איר האָט דאָך געזאָגט: אז
ניט קיין פליישיקס, איז דאָס איבער-
שטע דיר! אפשר איז פוטער פליישיק?
וואָכ?

— וואָס ס'האָט זיך מיר ניט גע-
חלומט ניט די נאָכט, ניט יענע נאָכט!
דו פרעסערין, דו זויפערין! דו אַזוינע!

דו אזעלכע! זאגן דארף מען איר! לער-
נען דארף מען זי! אזא גולם! אליין קען
זי ניט וויסן!

— וואָס, באַלעבאַסטע-לעבן?
— איינמאָל פאַר אלעמאָל וויסן
זאָלסו:

וואָס ס'איז גוט, געשמאַק און פריש —
דאָס צום טיש!

וואָס ס'איז מאַגער און געמיין —
פרעס אליין!
— אזוי? אזוי גאַר? טפּו! האָט אויס-
געשפיגן די קאַץ און אוועק.
פון דעמאָלט אָן, אז די קאַץ באַ-
געגנט זיך מיטן הונט, טוט זי אים
אַ שפּיי אין פנים: — טפּו! אַ גליק באַ-
רייַעט! טפּו אויף דיר און אויף דיין באַ-
לעבאַסטע! טפּו!!!

ראָזע לאַקס-פּרין (*).

שרהלע און איר לאַלקעלע.

ס'האָט שרהלע זיך אויסגעקנעט אַ לאַלקעלע פון שניי.
ס'קעפעלע-אַ רעשעלע, מיט אייגלעך בלויע צוויי.
ס'לאַלקעלע ז'אָרויסגעקומען אויסגעטאַקט און פייז —
גריבדעך אין די בעקעלעך, מיט קינדערישן חן.

שרהלע האָט ס'לאַלקעלע ליב באַקומען גלייך,
אויסגעבעט אַ בעטעלע-פרישינקע און ווייך,
איינגעשלעפט דאָס קינדעלע מיט לידלעך, ווי עס פאַסט.
זי טוט אַ קוק אין בעטעלע-דאָס ליילעכל איז נאָס...

אויסגעווייקט דאָס בעטעלע פון אויפן ביז אַראָפּ — — —
— וויי איז מיר! — שרייט שרהלע, און כאַפט זיך פאַרן קאַפּ.
— וואָס איז דאָס געשען מיט דיר? — זי נעמט עס אויפן האַנט
און וואַרפט דאָס נאָסע לאַלקעלע אָן שאַרפן בעטלס קאַנט.

צעשיט זיך גלייך דאָס לאַלקעלע אויף פיצעלעך ווי מאָן.
ביז היינט נאָך קלאָגט זיך שרהלע: — וואָס האָב איך געטאָן?

(*) י. ל. פרעס אַ שוועסטערקינד.

דער זיידע זלמן.

זכרונות פון יהואש.

דערפאר איז דער קאפיטאן געווען ביים זיידן א גאנצער בן-בית. שבת צו פיש איז שוין געשטאנען אָנגעגרייט פאר אים א זיל-בערנע טאץ מיט א טעלער פיש און א פלעשל "פייסאכאָוואָ".

פאר "זאלמאנען" וואָלט דער קאפיטאן קיין צען זעק ציבעלע ניט גענומען. ער האָט פשוט געבענקט נאָך א רוסיש-וואָרט, און דער זיידע איז געווען דער איינציקער, וואָס האָט צו אים גערעדט ניט אויף דער "הינטישער שפראך פון די מיאטעזשניקעס".

אינדעראמתן איז דער זיידע אליין אויך געווען א שטיקל מיאטעזשניק. אין קהל-שטיבל האָט ער שטענדיק געהאט מאָדנע רעוואָלוציאָ-נערע געדאנקען בנוגע צו די התחייבותן פון די רייכע באַלעבאַטיס צו אַרעמע. און פלעגט קומען צו צדקה, פלעגט דער זיידע זלמן זייער אָפט זיך אויפשטעלן און זאָגן, אז אויף דעם און יענעם האָט מען נישט אַרויפגעלייגט גע-נוג, און אז ער איז ניט חולה צו געבן מער. און א טבע האָט ער געהאט צו קלאפן מיט דעם שטעקן איבער דעם טיש מיט אַזא רציחה, אז אויף אַלעמען פלעגט א פחד אָנפאלן. און אויסגעפירט האָט תמיר ער.

ער האָט געהאט א "שטאַט" אויבן-אָן אין דעם גרויסן בית מדרש, אָבער אליין האָט ער געדאוונט אין דער שוסטער-קלויז, ווו ער פלעגט יעדן אינדערפרי און פאַרנאַכט לערנען פאַר די בעלי-מלאכות.

געדאוונט אין בית-מדרש האָט ער בלויז פרייטאָגצונאַכט, און דאָס האָט ער געטאָן מיט א באַשטימטן פלאַן. אהין פלעגן געוויינטלעך קומען די אַרעמע לייט פון די אַרומיקע שטעט, וועלכע מע האָט געדאַרפט באַזאָרגן מיט א פלאַן צום עסן.

קוים האָט מען געענדיקט דאוונען מעריב, איז שוין דער זיידע געווען הינטער דער בימה און האָט איבערגעקוקט די צאָל פון דער הונגעריקער מחנה. צוויי אורחים האָט ער גלייך גענומען פאַר זיך, און דאָן האָט ער גענומען קאָמאָדעווען:

ווען איך בין געבוירן געוואָרן, איז שוין מיין זיידע זלמן געווען אויפן עולם האמת. (הראיה, אז איך הייס נאָך אים א נאָמען). קיין בילד איז פון אים נישט געבליבן. און דאָך זע איך מיין זיידן פאַר מיינע אויגן, אזוי ווי איך וואָלט אים פערזענלעך געקענט. די מאַמע און דער פעטער און אַלע אונדזערע קרובים פלעגן זיך אזוי פיל פון אים אָנווערציילן מיט אַלע זיינע מינעס און תנועות, אז זיין אויסזען האָט זיך טיף איינגעקריצט ביי מיר אין מוח אויף תמיד. ער איז געווען א שטאַרק-געבויטער, הויך-געוואַקסענער מענטש מיט א געדיכטער, נישט זייער לאַנגער, אָבער שוין צו ברייטער באָרד, מיט א פאַר שוואַרצע אויגן, וואָס האָבן גע-שאַסן פונקען פייער, און א קול האָט ער גע-האַט פון א לייב.

ער איז געווען דער נגיד פון שטעטל, א ייד א סוחר און איז אויסגעפאַרן א וועלט צוליב זיינע געשעפטן. דערצו איז ער נאָך א גרויסער למדן געווען.

אָבער מער פון אַלע אַנדערע באַלעבאַטיס פון שטעטל האָט ער זיך אויסגעצייכנט מיט זיין קענען גוט ריידן פויליש און רוסיש. אין יענער צייט — גלייך נאָך דעם צווייטן פוילישן מיאטעזש, — איז רוסיש געווען אין אונדזער געגנט כמעט אינגאנצן אומבאַקאַנט. מיט די קאָזאַקן, וואָס זיינען איינגעשטאַנען אין שטעטל, פלעגט מען זיך צוזאַמענריידן האַלב אויפן ווונק און האַלב אויף א געבראַכענעם פויליש. און טאַקע צוליב די דאָזיקע קאָזאַקן איז דער זיידע זלמן געווען דער "מלאך המושיע" פון אונדזער שטעטל.

כמעט יעדן טאָג פלעגט עמיצער אַריינקו-מען מיט דעם נוסח, וועלכן דער זיידע האָט שוין געקענט אויף אויסווייניק: "רב זלמן, קאָ-זאַקן האָבן מיך באַגנבעט. גייט אַריבער, לעבן זאָלט איר, און רעדט מיטן קאפיטאן..."

און דער זיידע פלעגט אָנטאָן די זיידענע זשופעצע מיטן שטריימל און פלעגט אַוועק זיך געשמדלען.

— איר, זייט מוחל, גייט נאך אַט יענעם
באלעפאס מיט דער גלאנציקער קאפאטע און
זאגט, רב זלמן האָט אייך געשיקט...
— און איר, רב אורח, גייט מיטן שמש
ביז עק מאַרק, גייט אַריין אין דער ערשטער
טיר פון דעם ציגעלנעם הויז און זאגט, אז
רב זלמן האָט אייך געשיקט.
און אזוי האָט ער יעדן צעשיקט אויף
א פלאץ.

איינמאָל ערב פסח זיינען אין שטעטל
אַנגעקומען אזויפיל אַרעמעלייט, אז לאַנג
נאָכדעם, ווי דער עולם איז זיך שוין צע-
גאַנגען פון דעם גרויסן בית-מדרש, איז נאָך
דעם זיידן אלץ ניט געלונגען אלעמען איי-
צוקווארטירן.

לאַנג קלערן האָט מען ניט געקענט. איז
ביים זיידן געבליבן שיקן אויף גאָטס באַראָט
צו אַזעלכע, וואָס האָבן געוויינטלעך אַן אַרעמאָן
אויפן שוועל ניט אַרויפגעלאָזט.

— זייט מוחל — האָט ער זיך געווענדעט
צו אַ הויכן און דאַרן יידן — שפּרינגט אַריבער
צו שמעון דעם קאַלכער אין זאָגט אים, אז
איך האָב אייך געשיקט...

אין אַ האַלב שעה אַרום איז שוין איט-
לעכער געגאַנגען, וווּ דער זיידע האָט אָנגע-
וויזן, און דער זיידע אַליין האָט מאַרשירט
בראש פון זיינע דריי אורחים צו זיך אַהיים.
אין שטוב האָט מען שוין געוואַרט.

דער זיידע איז אַריין מיט אַ ברייטן באַ-
סאָוון „גוט יום-טוב" און האָט גענומען אָפּ-
ריכטן דעם סדר.

די דריי פאַר גרויסע און זילבערנע לייכ-
טער האָבן זיך געשפיגלט אין די רויטע כוסות,
די געזיכטער פון אלעמען זיינען געווען אויס-
גערויטלט און יום-טובדיק, און אין הויז האָט
געקלונגען אַ געמיש פון קינדער, פרויען און
מענער-שטימען, וואָס האָבן געזאָגט די הגדה
מיט אַ פייערלעך אימפעט.

ס'האָט זיך דערהערט אַ קלאַפּ. עמיצער
האָט געעפנט די טיר.

דער זיידע און אלע ביים טיש האָבן פאַר-
וונדער און האַלב צעשראַקן אָפּגעהאַקט אין
מיטן זאָגן...

אין אַ מינוט אַרום איז אין עס-צימער
אַריין דער הויכער דאַרער ייד.

— רב זלמן — האָט ער געזאָגט מיט אַן
אַראָפּגעלאָזענעם קאַפּ: זיי האָבן מיך צוריק-
געשיקט.

— ווער? — האָט דער זיידע געפרעגט. ער
האָט אין דעם מאָמענט פאַרגעסן, ווהיין ער
האָט דעם יידן איינגעקווארטירט.

אַט דאַרט, ווהיין איר האָט מיר געהייסן
גיין... זיי זאָגן, זיי ווילן קיין זאַקוטניקעס נישט
האַבן.

דער זיידע איז צוערשט רויט געוואָרן,
דאָן איז ער געוואָרן משונה בלייך און האָט
פאַרביסן די אונטערשטע ליפּ מיט אַ שטיק
באַרד.

— זאָל עס אייער לעצטע דאַגה זיין! —
האָט ער געזאָגט מיט אַ געצוונגענעם שמיכל
צום אורח: — מיר דאַרפן טאַקע נאָך איינעם.
ס'וועט זיין פריילעכער, און קניידלעך וועט
איר עסן, אַשר לא קניידלוננו אבותנו.

ווען דער אורח איז שוין געזעסן אויפן
פלאַץ, וואָס מע האָט פאַר אים געמאַכט, האָט
דער זיידע זיך אויפגעהויבן פון העסע-בעט,
שנעל אויסגעטאַן דעם קיטל, אָנגעטאַן אויפן
קאַפּ זיין שטריימל און זיך געווענדעט צו
אַלעמען:

— זאָגט אייך, קינדער, די הגדה, און
וואַרט ניט אויף מיר. איך וועל באַלד זיין צו-
ריק. איך מוז פאַרריכטן אַ דבר-מצווה...

אין אַ מינוט אַרום האָט ער שוין געשפּאַנט
צו דעם קאַפיטאַן פון די קאָזאַקן.

דער קאַפיטאַן איז געווען שטאַרק איבער-
ראַשט צו זען „זאַלמאַנען" אין דער ערשטער
נאַכט פון דער יידישער „פאַסכאַ".

— וואָס איז, זאַלמאַן, — האָט ער געלאַכט:
— האָט עמיצער דיינע מצות געגנבעט?

— גאַספּאַדין קאַפיטאַן, — האָט דער זיידע
געענטפערט: — אויב דו ביסט מיר אַ גוטער
פריינד, שיק אַריבער צוויי קאָזאַקן צו שמעון
דעם קאַלכער, און לאָזן זיי דאַרטן שטיין אין
קווארטיר.

דער קאַפיטאַן האָט באַלד געהייסן אוועק-
שיקן צוויי קאָזאַקן צו שמעון דעם קאַלכער.

ווען דער זיידע איז צוריקגעקומען, האָט מען גאָר-וואָס געענדיקט די הגדה און זיך גענומען עסן.

אלע האָבן געוואָלט וואַרטן, אָבער דער זיידע האָט געהייסן אלעמען עסן און ער אליין האָט גענומען אָניאָגן די נישט דערזאָגטע הגדה. ער האָט גאָר נישט באַוויזן צו ענדיקן, ווי עס איז אַריינגעלאָפן שמעון דער קאַלכער, ברעכנדיק די הענט.

— סטייטש, רב זלמן, וואָס האָט איר פון מיר געוואָלט? וווּ איז דאָס געהערט געוואָרן, אז איין ייד זאָל דעם צווייטן אזוי אָפּטאָן? דער זיידע האָט געלאָזט שמעון וואַרטן און האָט געענדיקט זאָגן די הגדה.

דאָן האָט ער זיך אויפגעשטעלט און זיינע דיקע ברעמען זיינען געווען פינצטער און ביין. — שעמען מענט איר זיך אין אייער ווייטן

האלדז אַריין, — האָט ער שמעון אַריינגע-שריען אין פנים אַריין: — איר זייט אַ ייד אַן עושר און קיין קינדער האָט איר נישט, און קיין אורח קומט ביי אייך קיינמאָל אויפן שוועל נישט אַרויף, און אז איך שיק אַן אַרעמאָן, זייט איר שופך דמים און זאָגט, אז איר ווילט קיין זאַקוטניקעס נישט האָבן...

— זעט איר אָבער, ביי מיר איז איין אַרעמאָן ווערט צוויי קאָזאַקן, כאָטש ביי אייך איז אַן אַרעמאָן אזא ביליקער אַרטיקל!...

די געשיכטע האָט זיך געענדיקט מיט דעם, וואָס דער זיידע האָט זיך געמוזט גאָר אַמאָל מטריח זיין צום קאַפּיטאַן...

אָבער פון יענעם טאָג אָן, אז דער זיידע פלעגט שיקן אַן אורח אָפּילו צו יונה דעם פראַ-צענטניק, פלעגט ער אים צונעמען באהבה רבה...

„יונווארג“ נומ. 5, 1926 יאָר.

די באַבע ביים סדר.

די באַבע שפּאַנט אַרום אַ שטראַלנדיקע.

חן-גריבלעך חנדלען זיך אין איר געזיכט.

און ס'בלאנקט דער טיש מיט פאַרצעליין און זילבער.

און אין מאַסיווע לייכטער ברענען גראַע ליכט.

מע האַלט זיך אַלץ אין גרייטן. ס'איז דער ערשטער סדר.

מיר, קינדער, אָבער זיצן שוין ביים טיש פון לאַנג;

מיט לויכטנדיקע אייגלעך וויגן מיר די פיסלעך.

עס סקריפעט אונטער אונדז די לאַנגע באַנק.

אין אַטלאַס און אין פערל גייט אַרום די באַבע,

אזוי ווי אַ פאַרשעמטע כלה קוקט זי אויס;

עס זיינען היינט צום ערשטן מאָל צוזאַמען

די קינדער און די אייניקלעך ביי איר אין הויז.

זי קוקט אויף אונדז און קנעט די הענט אַן אויפהער,

און ווייס ניט, וואָס צו טאָן מיט זיך פאַר פרייד.

און מיטאַמאָל אַנטלויפט זי גאָר אין גאַנצן.

קומט באַלד צוריק און טראָגט וואָס אין איר קלייד.

זי גיט אַ וואָרף, און אויפן טיש געפאַלן

אונדזע הונדערט פוסות זיינען מיטאַמאָל.

„איך וויל אייך, קינדער גאָלדענע, ניט ציילן“

קלינגט מיט דעם זילבער גלייך דער באַבעס קול.

זישע לאַנדווי.

אין דער פרעמד.

(פון אינטערנאטן-לעבן.)

ער איז געווען א קליין געפאקט יינגל, מיט
א גרויסן קיילעכדיקן קאפ, א פארחלומטער,
א צעשטרייטער, אן אומבאוועגלעכער, אן אומ-
געלומפערטער.

חברה האט גלייך דעם ערשטן טאג שוין
באמערקט, אז דער „נייער“ איז שווערלעך
אויפן טראט און מע האט אים געקרוינט מיטן
צונעמעניש — „מאָפּס“.

פון דאן אן איז ער געוואָרן צו שפּאַט ביי
אלעמען אין שול.

באזונדערס שווער איז אים געווען אויף
די לעקציעס פון גימנאסטיק. אז „מאָפּס“ פלעגט
נעמען קלעטערן אויפן שטאַנג, פלעגן זיך אלע
קייקלען פאר געלעכטער.

שטעלט זיך פאַר א בילד: א קליין קיי-
לעכדיק גופל הייבט זיך אויף ציטעריק און צאפ-
לענדיק אויף אן ארשין פון דער ערד און
בלייבט הענגען אומבאָהאַלפן אן באוועגונג.
באלד פאַרלירט עס די כוחות און נעמט אָטע,
מען שווער ווי א פיש, וואָס מע האט אַרויס-
געוואָרפן אויפן ברעג...

דער לערער ווייס שוין, מיט וועמען ער
האט צו טאן, און הייסט אים גלייך אַראָפּ-
קריכן פון שטאַנג.

„חברה“ האט שוין אָבער אומזיסטן טעאטער.
וואָס האָבן אלע געטראכט וועגן אים?
— א פאַרצויגן, צעפעשטשעט קינד!

באלד האָבן זיך די חברים דערוואוסט, אז
„מאָפּס“ האט צום ערשטן מאל פאַרלאָזן די היים
און בענקט שטאַרק.

ער בענקט... טיף אין האַרצן האט יעדערער
פון זיי געוואוסט, וואָס דאָס הייסט בענקען.
ווער וועט דאָס אָבער אַרויסווייזן, פאַרציען
זיך?

ביי זיך אין צימער פלעגט „מאָפּס“ שטענ-
דיק זיצן איבערן טיש.

וואָס האט ער געטאָן? געאַרבעט? ניין!—גע-
שריבן בריוו, לאַנגע בריוו, אַהיים, צו דער
מאַמען.

מיט גוואלד פלעגט ביי אים דער אויפ-
זעער צונעמען דאָס פאַפיר און אַרויסטרייבן
אים אויפן נאָכמיטאָגדיקן שפאַציר.

קירצלעך האט מען אַנטדעקט זיינעם א סוד.
מע האט זיך דערוואוסט, אז ער ווארט אומגע-
דולדיק אויף פסח און ציילט שוין די טעג,
הגם צו פסח איז נאָך געווען א שטיק צייט!
ווי אזוי ציילט ער? ער האט זיך געמאַכט
א ספּעציעלן לוח מיט אזוי פיל פאַסיקלעך,
וויפיל טעג עס זיינען פאַרבליבן ביז יום-טוב
און אלע טאָג שטרייכט ער אויס איין פאַסיקל.
ס'הייסט—נאָך א טאָג איז אוועק!

אז חברה האט זיך דערוואוסט וועגן דער
געשיכטע, האט מען אים שוין ניט געלאָזט
רוען.

— מאָפּס, וואָס הערט זיך עפעס מיט דיין
לוח?

— זאָג מיר, מאָפּסעלע, וויפיל איז געבליבן
ביז פסח?

— ווייסט, מאָפּס, מע וועט דרך אַהיים נישט
אָפּלאָזן!

ביי דער ידיעה פלעגט ער בלאס ווערן,
און טרערן פלעגן זיך אים שטעלן אין די אויגן.
הגם ער האט געוואוסט, אז די חברים לאַכן דאָס
פון אים, דאָך האט ער זיך דערפאַר שטאַרק
געשראָקן.

ס'איז געקומען פעברואַר. ס'איז געוועזן
קאַלט. גימנאסטיק האט מען געמאַכט אין זאַל.
דעם גימנאסטישן פלאץ פון יענער זייט פאַרק
האט מען אינגאַנצן פאַרלאָזן.

איינמאל נאָך מיטאָג, ווען מיר, שילער,
האַבן געוויינטלעך געשפאַצירט איבערן הויף,
האַבן מיר באמערקט, ווי א גרופע חברים שטייט
עפעס הינטער דער וואנט, וואָס טיילט אָפּ דעם
פאַרק פון גימנאסטישן פלאץ. אלע שטיקן זיך
פאַר געלעכטער און ווייזן אן צום גימנאסטישן
פלאץ. וואָס איז?—„מאָפּס“ מאַכט גימנאסטיק...
חברה האט זיך פאַרטײַעט, כרי ער זאָל
נאָרנישט ניט מערקן.

כער „מאָפּס“ אַראָפּגעקוליעט אויף דרערד מיטן קאַפּ אַראָפּ.

אַ פרייד-געשריי האָט פאַרהילכט די לופט.

באַלד אָבער האָט זיך דערהערט אַגעשריי פון אויפּרעגונג: „מאָפּס“, וואָס האָט ביז איצט קיינעם נישט אָנגערירט, האָט זיך איצט ווי אַ ווילדער אַ וואָרף געטאָן מיט די פויסטן צום יינגל, וואָס האָט אים אַראָפּגעוואָרפן פון שטאַנג, און גענומען אים שלאָגן מיט אַלע כוחות. יענער האָט, פאַרשטייט זיך, נישט גע-שוויגן. די חברים האָבן זיך אויך אָנגענומען פאַר אים. קורץ—אין עטלעכע מינוט אַרום איז דער אַרעמער „מאָפּס“ געלעגן אויף דרערד און ביטער געוויינט.

דאָס היטל האָט מען ביי אים אַראָפּגעריסן, דער מאַנטל זיינען האָט זיך געוואָלגערט אין שניי, ער האָט נישט געפילט קיין קעלט. עס זיינען צוגעקומען עלטערע שילער. זיי האָבן אוועקגעטריבן די שלעגער און געפרווט באַרויקן דעם געשלאָגענעם. ער האָט נישט אויפ-געהערט צו וויינען.

באַלד איז צוגעקומען דער לערער. יענעם טאָג האָט אויפּגעפאַסט אויף אונדז דער לע-רער דניאל—אַ הויכער, אַ דיקער, זייער אַ לי-בער מענטש.

נישט ריידנדיק קיין וואָרט, איז ער צוגע-גאַנגען צו „מאָפּס“, האָט אַרויפגעלייגט זיין האַנט אויפן יינגלס קאַפּ.

— וואָס דיר? וואָס האָבן זיי דיר געטאָן? דערהערט דאָס פריינדלעכע קול פון לע-רער, האָט זיך דאָס יינגל פאַמעלעך אויפגע-הויבן. דעם קאַפּ האָט ער נאָך אָבער געהאַלטן אַראָפּגעלאָזט, דאָס פנים זיינס איז געווען רויט, פאַרוויינט.

דאָס געוויין האָט אים אַלץ געשטיקט. — ווייזט אַהער דעם מאַנטל זיינעם! — האָט געזאָגט דער לערער. — קינדעלע, וואָס האָסטו עפעס אויסגעטאָן דעם מאַנטל?

דאָס יינגל האָט געשוויגן. ער איז געקראָכן אויפן שטאַנג! — האָט עמיצער דערציילט.

אַ וויילע איז ער געשטאַנען און זיך גע-שובט. ענדלעך האָט ער זיך אויף עפעס אַנטשלאָסן. איז צוגעגאַנגען צום שטאַנג און גענומען זיך הייבן, אָבער אזוי אומגעלומפערט, אז ער האָט זיך שיר נישט אַ זעץ געטאָן אָן דרערד.

דער עולם פון הינטער דער וואַנט איז שוין גרייט געווען אַרויסצושיסן מיט אַ געלעכ-טער. מע האָט זיך אָבער איינגעהאַלטן, גע-וואָלט זען, וואָס וועט ווייטער זיין.

ער האָט, ווייזט אויס, פאַרשטאַנען, אז אין שווערן מאַנטל וועט זיך אים נישט איינגעבן אַרויפצוקריכן אינדערהויך. איז ער אַראָפּגע-קראָכן, האָט אויסגעטאָן דעם מאַנטל און, נישט געקוקט אויפן פראָסט, ווידער זיך גענומען הייבן. די הענט זיינען אים בלאָ געוואָרן, די פינגער האָבן געסטאַרטשעט ווי רויטע מערע-לעך. ער האָט אָבער אויף דעם נישט געקוקט און געשטייגט אַלץ העכער און העכער. אַ וויילע האָט ער זיך אָפּגעהאַלטן און זיין פנים איז געוואָרן אזוי ערנסט, אזוי ווי ער וואָלט תפילה געטאָן.

באַלד האָט ער זיך ווידער גענומען צו דער אַרבעט און מיט אַזאַ פלייס, אזוי ווי אָן דעם וואָלט אָפּהענגיק געווען זיין לעבן. און גאַנץ מיגלעך, אז ער וואָלט דערגרייכט דעם שפיץ, ווען די חברים וואָלטן זיך פלוצלונג נישט באַוויזן. זיי האָבן אָבער אַרויסגערוקט די קעפּ און גענומען אים שרעקן:

— „מאָפּס“, דו פאַלסט אַראָפּ! מאָפּס, היט זיך!

ס'איז קאָנטיק געווען, אז ער האָט אַ צי-טער געטאָן. ער האָט זיך אָבער נישט אונטער-געגעבן, צונויפגעפרעסט די ליפן אין געקלע-טערט ווייטער.

מיט איין שפּרונג זיינען באַלד אַלע אַרי-בער אויף דער אַנדער זייט—אויפן פלאץ. איין יינגל איז צוגעלאָפן צום שטאַנג און גענומען אים טרייסלען.

„מאָפּס“, האָט זיך מער נישט געקאָנט האַלטן. — לאָז! לאָז! — האָט ער גענומען שרייען, אָבער דאָס יינגל האָט נישט נאָכגעלאָזן און אין אַ מינוט אַרום האָט זיך דער אומגליקלע-

— איך פרעג אייך ניט!—האָט דער לערער געזאָגט—ער וועט אליין דערציילן.

— דערצייל, טייערינקער, וואָס ביסטו געקראָכן?

דאָס יינגל האָט אָבער ניט געקאָנט אויס-ריידן קיין וואָרט.

— מע האָט אים דערלאָנגט דעם מאַנטל. דער לערער האָט זיך צוגעזעצט אויף אַ קלאַך, גענומען דאָס קינד אויף די קני, אַריינגענומען דעם קינדס פאַרפראָרענע הענט-לעך אין זיינע הענט.

— דערצייל, טייערינקער, וואָס איז דאָ געווען?

— די מאַמע!...—האָט דאָס יינגל אָנגעהויבן, אָבער געוויינען האָבן אים ווידער ניט געלאָזט ריידן.

דעם לערערס ברייטע הענט האָבן אים אַרומגענומען אינגאנצן, געגלעט איבערן פליי-צע, איבערן קאָפּ.

— די מאַמע האָט געשריבן... זי איז קראַנק... טרערן האָבן זיך אַ גאָס געטאָן פון זיינע אויגן. ער האָט אַרומגענומען דעם לערער פאַרן האַלדז און דערציילט אים.

וואָס ער האָט גערעדט, האָט מען ניט גע-קאָנט הערן, נאָר דעם סוף האָט מען געהערט: — זי רעכנט, אַז זי וועט שוין נישט ווערן געוונט...

די חברים האָבן אַרומגערינגלט דעם לערער מיטן תלמיד. ס'איז געווען שא-שטיל.

נאָר „מאָפּס" שוואַך קול האָט זיך געהערט: — איך בין געקומען אַהער און זיך אַזוי געטראַכט: וועל איך דערגרייכן דעם שפיץ פון שטאַנג און ניט אַראָפּפאלן, דאָן קען איך האָפּן, אַז די מאַמע וועט געוונט ווערן...

דער לערער האָט צוגעדריקט דעם קינדס קאָפּ צו זיין ברוסט.

— נו? האָסטו דערגרייכט דעם שפיץ? דעם יינגלס קערפער האָט געציטערט ווי אין אַ פיבער.

— אַז איך בין שוין געווען ביים סאַמע שפיץ, זיינען זיי געקומען און מיך אַראָפּגע-וואָרפן.

דער לערער האָט אויפגעהויבן דעם קאָפּ

און דורכגענומען די קינדער מיט זיין בליק—טרויעריק, מיט אַ פאַרווורף. דאָן האָט ער זיך ווידער איינגעבויגן צום יינגל.

— נעבעכל, טייערינקער!—האָט ער געזאָגט. ער האָט געוואָרט ביז יענער האָט זיך עט-וואָס באַרוקס און דאָן זיינען זיי ביידע אוועק צו דער געביידע פון דער שול.

— און איר צו דער אַרבעט, שוין צייט!—האָט ער געזאָגט צו אונדז.

און געהאַרכזאָם, ווי אַ טשערעדע שאַף, זיינען מיר אוועק נאָך אים.

אויף מאָרגן אינדערפרי האָט דער עלטע-רער אויפזעצער אונדז דערציילט, אַז ביינאַכט, ווען אלע זיינען געשלאָפן, האָט זיך געעפנט די טיר פון „מאָפּסיקס" צימער און מיט אַ ליכט אין דער האַנט איז צו אים אַריין דער לערער דניאל. ער איז צוגעגאַנגען צום קינדס בעטל, פאַרשטעלט מיט דער האַנט די שייך און לאַנג, לאַנג געשטאַנען און שווייגנדיק געקוקט אויפן שלאָפעדיקן קינד. דערנאָך האָט ער טיף אָפּ געזיפצט און איז אַרויס אַזוי שטיל, ווי ער איז אַריין.

דעמזעלבן טאָג, פאַרן אָנהייב פון אַ לעקציע איז צו אונדז אין קלאַס אַריין דער לערער דניאל.

— קום אַהער, טייערינקער! האָט ער גע-רופן „מאָפּסיקן".

דאָס יינגל איז אַרויס פון קלאַס און איז שוין צוריק ניט געקומען.

נאָך דער לעקציע, ווען אלע זיינען אַראָפּ אונטן, האָבן זיי שוין געפונען מאָפּסיקן אַן אָנגעטאַנענעם. ער איז געשטאַנען אין פאַדער-צימער, אויף דרערד זיינען געלעגן זייערע זאַכן.

אלע האָבן זיך געוונדערט: צי דען פאַרט ער שוין אַהיים? אַזוי פרי?

ווי שטענדיק איז ער געשטאַנען אַ שוויי-געדיקער און ניט געענטפערט אויף די פראַ-געס. מע האָט פון אים קיין זאך ניט געקאָנט דערגיין.

אין עטלעכע מינוט אַרום איז אָנגעקומען דער לערער דניאל.

מאָפּסיקס פנים איז ליכטיק געוואָרן. ער
האַט אָנגענומען דעם טשעמאָדאָן. אלע האָבן
אים געהאַלפן. יעדערן האָט זיך געוואָלט אַרויס-
ווייזן אים זיין מיטגעפיל, טאָן אים עפעס גוטס.
— אַדיע, מאָפּסיק, אַדיע!..

צוואַנציק הענט האָבן זיך אַ צי געטאָן
צום קליינעם קאלטן הענטל און געדריקט עס
שטאַרק, שטאַרק.

ער האָט ניט פאַרשטאַנען, וואָס ס'קומט
פאַר אַרום אים. מיט ווונדער און מורא האָט
ער זיך אַרומגעקוקט.

באַלד האָבן זיי זיך ביידע, ער מיטן לע-
רער, אַריינגעזעצט אין וואָגן.

אַ שטיק, אַ ריר — און די פור האָט זיך
גענומען דערווייטערן.

אַלע זיינען געשטאַנען ווי פאַרשטיינערט
אַזוי לאַנג, ביז זי איז אינגאַנצן פאַרשוונדן פון
די אויגן.

דערנאָך איז מען זיך פאַמעלעך און שטיל
פונאַנדערגעגאַנגען אין די קלאַסן.

— אוועקגעפאַרן!.. — און שוין מער צוריק
ניט געקומען.

לויט ע. ווילדענברוך —

ש. באַסטאַמסקי.

די קינדער האָבן אים אַרומגערינגלט,
פאַרוואָרפן מיט פראַגן.

מיט אַ ציטערדיקער שטימע האָט ער
דערציילט: — ס'איז אָנגעקומען אַ טעלעגראַמע:
זיין מאַמע איז געפערלעך, ער מוז תיכף קו-
מען אַהיים!..

און דער לערער האָט געוואָרפן אַ בליק
פול רחמנות צום יינגל.

— זאָגט אים גאַרנישט, ער ווייס נאָך פון
קיין זאך נישט.

מיר האָבן אים גאַרנישט ניט געזאָגט, ניט
געוואָגט אפילו צוצוגיין צו אים.

— די מאַמע איז קראַנק!.. ווער פון אונדז
האַט נישט געוואוסט, וואָס ס'באַטייט דאָס וואָרט?

און דאָס יינגל, פון וועלכן מיר האָבן
פריער אַזוי געשפּאַט און געלאַכט, איז מיט-

אַמאָל געוואָרן ביי אונדז אין די אויגן עפעס
גאָר אַן אַנדערער. ער האָט דערמאָנט עפעס

הייליקעס און שרעקלעכעס, פאַר וואָס עס האָבן
געציטערט אונדזערע אַלעמעס הערצער.

די פור איז צוגעפאַרן.
דניאל איז צוגעגאַנגען צום יינגל, אַרויפ-

געלייגט אים די האַנט אויפן אַקסל.
— לאָמיר פאַרן, טייערינקער! שוין צייט!

ע ט ע ל ע .

ליב האָט עטעלע צו נאַשן.
פיינט—דאָס פֿנימל צו וואַשן.
קנאַקן ניסלעך?—גאָר נישט פויל.
פיינט צו שווענקען אויס דאָס מויל!

אויך ליבט זי זייער פוטער-זעמל
און קען נישט אָנקוקן דאָס קעמל.
לערנען—מאַרגן, נאָר נישט היינט!
דאָס איז אַלעס, ווי מיר שיינט!

פון י. ל. פּרעס קינדער-לידער,

זאָג מיר, עטעלע מיין גאָלד,
וואָס האָסטו פיינט, וואָס האָסטו האַלט?
בלייבט זי שטיין ווי צעמישט.

עטל שווייגט און ענטפערט נישט,
דאָך ווייסן אַדע, ווי מיר שיינט,
וואָס עטעלע האָט ליב און פיינט.

ליב האָט אונדזער עטעלע
צו ליגן לאַנג אין בעטעלע;
פיינט האָט זי נאָר אויפצושטיין,
אויך ביינאַכט דאָס שלאָפן-גיין!..

מעשיות פון א קליינעם וואַנדערער*.)

(ערינערונגען פון א יידישן יינגל אין אוקראינע בעת דער מלחמה און פאָגראַמען).

פון י. דראַכלער.

7.

א גרוס פונם טאטן.

איר געדענקט, קינדער, משהלע נאָניע? יענעם משהלע, וואָס פלעגט שפילן אויפן נעול, ווי אַנטאָש דער פאסטוך אויפן פייפּעלע? איז זיין טאטע און מיין טאטע האָבן ביידע גע- דינט אין איין פאָלק און אין איין און דער זעלבער ראָטע. אזוי האָט מיר דערציילט משהלעס טאטע, ווען מיר האָבן געדאוונט אין הכנסת-אורחים.

יום-כפור אויפדערנאכט איז דאָס געווען. אין הכנסת-אורחים האָבן געברענגט זייער אַסך ליכט. דאָס גרויסע צימער איז געווען געפאָקט מיט היימלאָזע. אלע היימלאָזע האָבן דאָרטן געדאוונט. משהלע מיט נאָך צוויי יינגעלעך זיינען געשטאנען לעבן חונס טיש און האָבן אים געהאָלפן זינגען. און איך בין געשטאנען לעבן פייגעלעס זיידן און געקוקט אויף די צוויי גרויסע וואַקסענע ליכט אונדזערע, וואָס האָבן געברענגט אין אַ קעסטעלע מיט ליים צוזאַמען מיט פייגעלעס מאַמעס ליכט. אונדזע- רע ליכט זיינען געווען די גרעסטע און זיינען געשטאנען אויפן טישל פארן חון.

די שיסעריי איז דעם אָוונט געווען זייער אַ שטארקע. אַמאָל האָבן די דאוונער אזוי הויך געדאוונט, אז מע האָט ניט געהערט די שי- סעריי, אַמאָל אָבער איז דער קנאל פון דער קאנאָנע געווען אזא שטארקער, אז אלע פלעגן מיטאַמאָל שטיל בלייבן. איך האָב דעמאָלט, געדענק איך, ליב געהאַט צו קוקן אויף די פלעמלעך פון די ליכט אונדזערע. נאָך יעדן קנאל האָט זיך דאָס ליכט-פלעמל אַ דריי גע- טאָן און נאָכדעם אָנגעהויבן אונטערצוטאָנצן.

(*) זע גר. ביימ. נומ. 11.

אין אונדזער לעמפל, וואָס אין דער היים, האָט דאָס פלעמל אויך אַ טבע געהאַט אונטער- צוטאָנצן. איינמאָל האָט דאָס פלעמל אינם לעמפל אונדזערן אזוי לאַנג געטאָנצט, ביז פייגעלע איז אַרויף אויפן בענקל און אים גע- נומען נאָכטאָנצן. אלע, געדענק איך, האָבן דעמאָלט זייער געלאַכט. אפילו פייגעלעס מאַ- מע ביילע האָט אויך געלאַכט. צוערשט איז זי אין פעס געווען, ווייל זי האָט גראָד געוואָלט אַריינציען אַ פאָדעם אין נאָדל און ניט געקענט, נאָר ווען זי האָט געזען, ווי פייגעלעס טאָנצט נאָך דעם פלעמל אין לעמפל, האָט זי זיך אויך צעלאַכט.

... יא, שטיי איך אזוי, הייסט עס, לעבן פייגעלעס זיידן אין הכנסת-אורחים און קוק אויף די טאָנצנדיקע ליכט-פלעמלעך. פלוצים הער איך אַ גערודער. דער חון שפרינגט אָפּ פונם טישל און פאַררוקט זיך אין אַ ווינקל. איך טו אַ קוק — סאָלדאטן מיט ביקסן שלעפן ערגעץ די יידן אין די טליתים. לעבן פייגע- לעס זיידן שטייט אויך אַ סאָלדאט מיט אַ ביקס און שלעפט אים אויף דער אַרבעט צו די טראַג- שייען. פייגעלעס זיידע וויל נישט גיין און דער סאָלדאט שלעפט אים דאָ פארן טלית, דאָ ביי דער באַרד. ווען משהלעס טאטע טוט ניט אַ קנאַק מיט דעם שטאָלץ מיט זיינעם דעם סאָלדאט איבער דער האַנט, וואָלט דער סאָל- דאט אזוי געווען אויסגעריסן די באַרד דעם זיידן פייגעלעס.

צוערשט האָב איך ניט געוואוסט, צו דאָס סאָלדאטל מיט די אָפּגעשאַסענע פיס איז משה- לעס טאטע. איך האָב געמיינט, אז דאָס איז גלאַט אזוי אַן אינוואַליד, וואָס נעמט זיך אָן פאַר יידן. אלע יידישע אינוואַלידן, ווייס איך, פלעגן זיך שטענדיק אָנגעמען פאַר די יידן.

ווען די קאזאקן האָבן זיי געשלאָגן. איינמאָל, ווען אַ קאזאק האָט געשלאָגן יענע יידינע, וואָס פלעגט אַרומגיין אין גאס און מורמלען: „ווי זייט איר, זין מיינע, ווי זייט איר, אוצרות מיינע?“ איז אונטערגעלאָפן אַ יידישער אינוואַ-ליד מיט איין האַנט און האָט מיט דער איי-נער האַנט זיינער דערלאנגט דעם קאזאק אזא קנאק, אז ער האָט זיך גלייך איבערגעקערט. און מיינט איר אפשר, אז ווען דער קאזאק האָט זיך געכאַפט פאַרן קינזשאַל, איז ער אַנט-לאָפן, דער אינוואַליד? נאָך איידער דער קא-זאק האָט זיך אַ ריר געטאָן, האָט אים דער אינוואַליד מיטן איינעם הענטל דערלאנגט אזא סטוסאַק אין דער ברוסט, אז ער האָט זיך ווידער איבערגעקוליעט. דער קאזאק ליגט און דער אינוואַליד טופעט אזוי מיט די פיס און רעוועט: „שלאָגן וועסטו? שלאָגן? אַ מאַמע פון דריי געהרגעטע זין אין דער מלחמה שלאָגן?“ געפערלעכע כעסנס די אינוואַלידן. אן אינוואַליד, אז ער פאַלט אַריין אין כעס, קען אים קיינער ניט איינשטילן.

דער סאַלדאַט, וואָס האָט געריסן פייגעלעס זיידן ביי דער באַרד, האָט פון משהלעס טאַטן אויך שוין אַפגעלייזט. נאָכדעם ווי ער האָט דעם סאַלדאַט דערלאנגט מיטן שטאַלץ איבער דער האַנט, האָט ער אים ערשט פאַרקלאָגט פאַרן עלטסטן. — „מיר, — שרייט ער צום עלטסטן — וועלן אויף שטאַלצן אַרומשפרינגען און די טאַטעס אונדזערע וועט מען רייסן פאַר די בערד? פאַר די בערד?“ — דער עלטסטער וויל שוין אַוועקגיין, נאָר משהלעס טאַטע שפרינגט פאַר אים אויף די שטאַלצן און פאַר-שטעלט אים דעם וועג, שפרינגט און האַלט אין איין טענהן צו אים. און ווען דער עלט-סטער זאָגט משהלעס טאַטן, אז ער איז אַ שפּיאָן, הייבט ער אַזש אַן ציטערן משהלעס טאַטע. ער זעט אפילו ניט, ווי דאָס היטל איז אים פונם קאַפּ אַראָפּגעפאלן. און ער שטייט אזוי אַ צעפאַטל-

טער אויף איין שטאַלץ און מיטן צווייטן קלאַפט ער זיך אין האַרצן און שרייט: „איך בין אַ שפּיאָן? איך?“ שרייט אזוי לאַנג, ביז ער נעמט און צעוויינט זיך.

איך האָב געמיינט, אז ער איז שטענדיק אזא בייזער, משהלעס טאַטע. צום סוף האָט ער זיך אַרויסגעוויזן פאַר אזא גוטן, אז איר האָט נאָך אין אייער לעבן אזא גוטן ניט באַגעגנט. ווי נאָר מע האָט פאַרנומען פייגעלעס זיידן מיט אַלע אַנדערע יידן צו דער אַרבעט, איז ער באַרד צוגעקומען צו מיר, משהלעס טאַטע, און מיך אַנגעהויבן אויספרעגן, ווער איך בין און ווי מיינ טאַטע איז. און אז איך האָב אים דערציילט, אז מיינ טאַטע איז געשטאַרבן אין דער מלחמה, אז איך הייס שלמה און מיינ מאַמעס נאָמען איז חיה, האָט זיך גאָר אַרויס-געוויזן, אז ער האָט געקענט מיינ טאַטן. זינט ער איז, זאָגט ער, אַהייס געקומען, האַלט ער זיך אין איין נאָכפרעגן, ווי מיר וווינען, און קען זיך ניט דערפרעגן. און ווען איך האָב אים צוגעפירט צו דער מאַמען און דער באַבען מיינער, האָט ער זיך זייער דערפרייט.

אוי, קינדער, האָבן זיי שוין געוויינט, די מאַמע מיט דער באַבען מיינער, ווען משהלעס טאַטע האָט גענומען דערציילן וועגן מיינ טאַטנס שלאָף זיין אין שפּיטאַל. די גאַנצע צייט, זאָגט ער, האָט דער טאַטע געהאַלטן אין איין ריידן וועגן מיר. ער, משהלעס טאַטע, מיט דער שפּיטאַל-שוועסטער האַלטן אזוי צו דעם טאַטן מיינעם און דער טאַטע רייסט זיך און בעט זיך: „לאָזט מיך אַ קוש טאָן שלמהלען. אַט שטייט דאָך חיה מיט שלמהלען, וויל איך אים נאָך איין קוש טאָן.“ — די שפּיטאַל-שוועסטער הייסט אים שוין, זאָגט ער, אַפּגיין אָן אַ זייט, וויל דער טאַטע האַלט ביים שטאַרבן, און דער טאַטע האַלט נאָך אַלץ אין איין ריידן וועגן מיר, שטרעקט אזוי די הענט און בעט: „גיב אַהער, חיוסיע שלמהלען, גיב...“

(המשך קומט)

דעם מענטשנס עלטסטער פריינד—דער הונט (*).

יידישע פאסטעכער און פויערים האָבן זיי געהאלטן נאָר צו היטן זייערע סטאדעס און זייערע הייזער.

דער יידישער הונט פארצייטן האָט זיך אַרומגעטריבן אויף די גאַסן, וווּ ער האָט אויפֿגעפרעסן גאָר דעם אָפּפאַל, וואָס מע האָט אַרויסגעוואָרפֿן פֿון די הייזער. פלייש פֿון אַ בהמה, וואָס איז צעריסן געוואָרן פֿון אַ וויל־דער חיה, איז געווען פֿאַרבאָטן צו עסן.

פֿאַר די הינט, שטייט עס, זאָל מען עס אַרויס־וואַרפֿן (שמות, כ"ב, 30). ביינאָכט פֿלעגן די הינט אַרומגיין סטאַיעסווייז פֿון אָרט צו אָרט און פֿלעגן צעטרייסלען די לופט מיט זייער וואַיען און בילן (תהלים, נ"ט, 7-8).

מיט אַזעלכע הינט זיך אָנהייבן איז געווען אַ גרויסע סכנה. בייזע, פֿאַלשע מענטשן האָט מען דערפֿאַר באַצייכנט מיטן וואָרט „הינט“. „הונט“ איז אויך געווען אַ באַצייכענונג פֿאַר אַ נידעריקן, ווערטלאָזן מענטשן. „דיין קנעכט איז דאָך ניט מער ווי אַ הונט“. זאָגט חזאל צו אלישע הנביא (מלכים ב, ח, 13).

אויך שפּעטער נאָך, אין די תלמודישע צייטן, האָט זיך פֿיל ניט געענדערט די באַצייכנונג פֿון דעם יידן צו דעם הונט. פֿונקט ווי דער ייד פֿון אַרץ־ישראל, אַזוי האָט אויך דער ייד פֿון בבל געקוקט אויף דעם הונט ווי אויף אַ נידעריקע, האַלב־ווילדע חיה. ער האָט אים געהאלטן פֿאַר אַ וועכטער צו היטן זיינע שאָף און בהמות און האָט אים אויך מיטגענומען אויפֿן וועג. אָבער פֿון האַלטן אַ הונט פֿאַר אַ געטרייען פֿריינד און זיך שפּילן מיט אים און אים ליב האָבן האָט דער ייד אין יענע צייטן ניט געוואוסט.

אַלס וועכטער אָבער איז דער הונט געווען זייער פֿאַפּולער ביי יידן אין די צייטן פֿון דער גמרא. עס ווערט אָנגעזאָגט, מע זאָל ניט וווינען אין קיין שטאָט, וווּ עס הערט זיך ניט דאָס בילן פֿון אַ הונט. אַ הונט בילט ניט אין אַ פרעמדער שטאָט, שטייט עס אין גמרא, און עס דויערט זיבן יאָר, ביז ער ווערט היימיש. מע זעט דערפֿון, אַז די יידן אין יענע צייטן

פֿון עגיפטן האָט די פֿאַרגעטערונג פֿון דעם הונט זיך פֿאַרשפּרייט אויך אין אַנדערע לענדער. אויך די גריכן און די רוימער פֿלעגן אָפּפֿערן הינט צו פֿאַרשיידענע געטער. די גריכן האָבן אויך געהאַט אין זייער גלויבן אַ פֿאַנטאַסטישן הונט, אָדער הינטישן גאָט מיט דריי קעפּ, וועגן וועמען זיי האָבן געגלויבט, אַז ער היט די טויערן פֿון גיהנום.

דער הונט איז געווען אַזוי געאַכטעט און פֿאַרערט פֿאַרצייטן, אַז ביי אַ געוויסן פֿאַלק אין עטיאָפּיע (דאָס לאַנד אין דרום־זייט פֿון עגיפטן, וואָס טראָגט אין תנ"ך דעם נאָמען „כוש“) זיינען הינט געווען מלכים און פֿלעגן זיצן אויפֿן קיניגלעכן טראָן.

ווערט טאַקע דערציילט, אַז אין דעם לאַנד „כוש“ פֿלעגט אַ הונט, אין קיניגלעכן מאַנטל און מיט אַ קרוין אויפֿן קאָפּ, זיצן אויף אַ קיניגלעכן טראָן, און אַלע זיינע אונטערטאָנען פֿלעגן קומען צו אים אויסדריקן זייער אונטערוואָרפֿנקייט און געטריישאַפּט צו זיין הינט־טישער מאַיעסטעט... גערעדט האָט ניט פֿיל דער הינטישער קיניג. האָט ער געוואָלט גוט־הייסן אַ פֿראַיעקט פֿון זיינע מיניסטאָרן, האָט ער אַ שאַקל געטאָן זיין ווידל. ווען ער האָט געוואָלט אויסדריקן זיין אומצופֿרידנקייט אָדער קעגנערשאַפּט צו עפעס אַ זאַך, האָט ער גע־האַווקעט. האָט ער געוואָלט אָפּגעבן עמיצן כבוד און אים געבן אַ הויכן טיטל, האָט ער געלעקט זיין האַנט. און אַז זיין הינטישע מאַיעסטעט האָט זיך צעוואַיעט און צעברומט קעגן איינעם, האָט עס געהייסן, אַז יענער מענטש איז דורך אַ קיניגלעכן אורטייל פֿאַר־כאַפט געוואָרן צו אייביקער טורמע, אָדער צום טויט.

דער הונט ביי יידן.

ביי יידן פֿאַרצייטן אין אַרץ־ישראל איז דער הונט קענטיק ניט געווען קיין באַליבטע חיה. עס ווייזט אויס, אַז די יידישע הינט אין יענע צייטן זיינען געווען פֿון דעם האַלב־ווילדן מין, וואָס מע זעט אין די מורח־לענדער.

(*) זע „גר. בחימ. נומ. 11.

זיינען געווען גוט באקאנט מיט דער נאטור פון דעם הונט. מיט דער צייט האט דאך דער ייד געקראגן עטוואס א בעסערע באציונג צו דעם הונט. ווארים עס געפינען זיך אין דער תלמודישער ליטעראטור דא און דארטן אויך גוטע מיינונגען וועגן הונט. אויפן פסוק אין חומש בראשית, אז גאט האט געמאכט קינען א צייכן, כדי מע זאל אים ניט דערהרגענען, זאגט איינער אין מדרש, אז גאט האט אים געגעבן א הונט, אים צו היטן פון מערדער. א הונט, שטייט אין גמרא, איז בעסער פאר א קאץ, ווארים א הונט דערקענט זיין האר, און א קאץ - ניט.

מעשיות פון קלוגע און בארימטע הינט. וועגן קיין חיה און בהמה זיינען נישטא אזוי פיל מעשיות ווי וועגן הינט. עס זיינען דא אן א צאל מעשיות וועגן קלוגע זאכן, וואס הינט האבן אפגעטאן. איין מעשה דער-ציילט, אז א הונט האט געוואלט האבן א פרישע איי צו מיטאג, האט ער געכאפט א הון, זי אריינגעשלעפט אין זיין נאָרע און זי געהאלטן דארטן געפאנגען, ביז זי האט אויסגעלייגט די איי. נאָכדעם זיינען זיי ביידע געבליבן אויף שטענדיק גוטע פריינד.

אן אנדער מעשה דערציילט, אז א הונט האט אמאל געראטעוועט א קינד פון דער טרונקען ווערן און ער איז דערפאר באלוינט געווארן מיט א שטיק זיסן קוכן. האט ער דערנאך אריינגעשטופט אן אנדער קינד אין וואסער, כדי צו קריגן נאך א שטיק קוכן. אזעלכע מעשיות זיינען דא אין די הונט-דערטער, און וועגן די גרויסע זאכן, וואס געלערנטע הינט האבן אויפגעטאן אין מלחמה, אויפן שלאכטפעלד, זיינען ביכער גאנצע אָנגעשריבן געווארן.

מאנכע הינט האבן זיך אויך אויסגעצייכנט און זיינען בארימט געווארן אלס אקטיאָרן אויף דער בינע אין פארשיידענע פיעסן. פאראן אויך הינט מיט א נייגונג אַרומ-צורייזן איבער דער וועלט. איינער אַזא הונט שטייט איצט אויסגעשטאַפּטערהייט אין מוזעאום פון פאָסט-אַפּיס-דעפּאַרטאַמענט אין וואשינגטאָן.

132 טעג. א. גאזדער.

דער הונט, וועלכער האט געהייסן אָווי, האט אין זיין קינדערהייט געהערט צום פאָסט-אַפּיס אין אַלבאַני. איינמאל איז ער מיטגעפאָרן מיט דעם פאָסט-וואָגן ביז צום סטאַנציע. איז ביי אים געבליבן, אז ער וועט פרובירן פאָרן א שטיקל ווייטער מיטן פאָסט-וואָגן. איז עס אים גוט געפֿעלן, און ער האט באַקומען א שטאַרקע לוסט אַרומצוואַנדערן און צו זען די וועלט. האָבן די באַאָמטע פון אַלבאַניער פאָסט-אַפּיס באַשלאָסן צו בעטן אלעמען אַכטונג צו געבן אויף אים, וווּ מע וועט אים זען אין א נייעם אָרט. עס האט לאַנג ניט געדויערט, האט זיך אַרויסגעוויזן, אז אָווי האט באַזוכט יעדע גרויסע שטאָט אין די יונייטעד סטייטס, און האט נאָך דערצו באַזוכט אויך מעקסיקע און קאַנאַדע. ווען ער האט דערגרייכט וואשינגטאָן, האט דער פאָסטמייסטער דזשענעראַל באַפוילן אים אַנצוטאָן א שפּאַנגעצייג, אַנשטאָט זיין איבער-געלאָדענעם קראָגן. אזוי איז ער מיט זיין שפּאַנגעצייג אַוועק קיין סאַן-פּראַנציסקאָ, וווּ ער האט באַקומען א מאַדעל און א ריכטיקע רייזע-טאַש, אין וועלכער ער האט געקראָגן זיין וואַרעמע רעקעלע, זיין שפּאַנגעצייג און „קרעדענשעלס“. מיט דער אויסריכטונג איז ער אַלס דער גאַסט פון א שיפּס-קאַפיטאַן אַוועק קיין יאַקאָהאַמאַ, וווּ ער האט געקראָגן פון דעם יאַפּאַנישן קייסער די פרייהייט פון דער יאַפּאַנישער מלוכה. פון דארטן איז ער אויף אן אַמעריקאַנער דאַמפער אַוועק קיין כינע, וווּ ער האט געקראָגן א פּערזענלעכן פאַסט-פאָרט פון דעם כינעזישן קייסער.

אונדזער קלוב.

צום טרעף-פונקט, גרייט... גרייט... הייליכע פאם אין דער
באט-האטקייט... ביטלעכע קלייבט זיך דער עולם. דער
הייל בינען מען צונויף שטריק און מען מאכט זיך
פריילעך, ס'איז דאך עפעס יום-טוב! נאך דער קייטער
הילט: ס'איז שפעט די זון וועט נישט הארשן, יאז מוז
עפגין. מיר לעבן א צייכן אויפן טראסוואר:

דורך אנטקעל

און דער קליינער עולם לעבט זיך אין וועג.

שא... דאכט זיך, אז בינען גייען מן דערמיטנס.
דער קייטער מיינט, מען גייט שנעלער, ביטלעכע קומען
די מינען און מען וועט זיך נישט ארום, ווי מען איז שוין
לעבן די קרייץ-בערג. ס'איז גליטשיק, נאך דער קוקט
אויף דעם מען קריכט, מען האלט און מען הייבט זיך
הידער אויף. די וועט זינען ארויף די ערשטע, הארשן
אראפ א שטריק און מען ציט זיך ארויף. מיר שטייען
שוין לעבן די גוט-באקאנטע, דריי צלמים.

די זון איז נאך נישט, קאנטראלירן מיר מיט
א קאמפאס, צי די זון גייט טאקע אויף אין מזרח. מיר
קוקן. דער הארינגט איז רויט און ארום איז ווי
א דענבוין—אלע פארבן... אין א פאך מינוט ארום היינט
זיך די זון... בראחא-לאקא-בום, בראחא-לאקא-בומ...

הי זון, זון... הי מרילינג... דונערס מן אלע זייטן
און מען בלייבט שטיל א מינוט. דאן זינען מיר, די
זון גייט אויף... מיר שמידן, ס'קלייבן זיך גייען אויף
א. אנד. בינישע לידער, ס'איז פריילעך, ס'הילט זיך
נארגיטש אדעקניין. מיר פארלעבן די דריי צלמים שרייב
ענדיק: הלוחי איבערפער, הלוחי איבערפער...

א טייל בינען מיטן רינגער משה גייען רייסן צווייג
לעך און די איבעריקע גלייטשן זיך. די שטריק דינט
אונז ווייטער. עמיץ האלט איין עק שטריק, מיר אלע—
דעם אנדער עק און מען גלייטשט זיך. ויער א שיין
בילד, נאך פלוצלונג טראגן... מיר ליגן שוין אלע אויף
דערער. נאך דער קוקט אויסהויבן זיך און ווייטער גע-
פלויגן אויפן גלעזערנעם באדן. ביי דער זייט זיצט רייג
גער משה אויף א בוים און הייסט מיט אפעטיט די
צווייגלעך, וועלכע מען צעטיילט דערנאך צווישן אונדז...
מיר גייען שוין צוריק פריילעכע, מונטערע מיט שיינענדיקע
פנימער.

די מרילינגס-טעלעגראמע—א צווייגל מיט קאנטשן...
אויפן גאס קוקן אויף אונז די איינציקע דורכגייער
מיט פארזונדערונג: ווישע קינדער? הינטערן צווי פריז
אויף די בערג...

צוויי העבן מיר, בינען, געמיינערט אונדזער פריילינגס-
יום-טוב.

לידער, 15 יאר, III יוגל-רינג.

בינען-ווינקל.

די בינען באקומען מן חין דעם זשורנאל „קינדער-
לענד“.

אין איינעם מן די באקומענע נומערן איז אפגע-
דרוקט א ברויך מן די שילער פון VI אפטיילונג אין
שול „יאסנא-פאליאנא“ מן רוסלאנד, מיט ברענגען
דעם עטלעכע שורות:

ליבע חברים! מיר שיקן אייך און אייערע לערער
א הארציקן גרוס. ביזאדער העבן מיר, שילער מן „יאס-
נא-פאליאנא“, זיך נישט דורכגעשטריבן מיט אנדערע קינד-
דער. איינזאם און אפגעטיילט מן אלעמען העבן מיר
געלעבט, פונקט ווי עס וועלט אונז נישט אנגעגאנגען
דעם לעבן מן אנדערע. אבער נאך דורך אייגענער
דערהארונג קען מען ווייט נישט אדעקניין. העבן מיר
באשלאסן: מיר מוזן אלץ חיסן, וועט עס קומט סאך אין
דער וועלט שרייבן מיר דערמאר צו אייך און אויך צו
אנדערע שולן: וועט מיר הייסן—וועלן מיר אייך דער-
ציילן דערציילט אונז, וועט איר הייסט

אונדזער שול איז געגרינדעט געווארן צום אנדערנען
מן בארימטן רוסישן שרייבער לעז טעלסטעי און ווערט
אנגעפירט דורך זיין ינגסטער טאכטער אלעקסאנדרא.
די שול שטייט אין א ענגסטער פארבינדונג מיטן דארף.
די שול האט געהאלטן שאפן א קאמפערעטיוו אין דארף,
די שול האט ארגאניזירט א לייען-שטוב פאר פויערים,
א ביבליאטעק, א קעמערל מן געזעלשאפט. קאמף מיטן
אנפאלטאנעם-סיוס, א מריוויליקע אייערלעכער קאמפאנע-
אד-גל.

אין דעם הויף „יאסנא-פאליאנא“ העבן מיר א מו-
זיק, ווי ס'איז אלץ איינגעהיט געווארן צוויי, ווי ס'איז
געווען סאך טעלסטעיס לעבן—זיין קאמפאנעט, זיין ביב-
ליאטעק און שלאפצימער.

א סך מענטשן באזוכן דעם מוזיק און קבר מן
טעלסטעיען, הגט דער הויף געמינט זיך 15 הייזערס מן
שטאט טולע.

אלע ליבן דעם שרייבער טעלסטעי און זוכטן זיין
אנדענקן.

די געגנט, ווי מיר לעבן, איז ויער שיין, און וועט
נאך עס באזוכט אונז, טראגט ארויס די בעסטע זכרונות.

מיט חברים-גרוס

אונטערשריפט מן אלע קינדער.

באגעגנט דעם פריילינג.

נאכט... ס'טאגט שוין, ס'איז נאך אבער טינגער...
שטיל... הענער קרייזן... דורך דער נאכט-מינצטערניש
שלייבן זיך דורך איינציקע פילועטן: בינען אילן זיך

געעפנט דעם ערשטן יידישן קינדער-קלוב
אין ווילנע.

אין דער פאלקס-שול, ממוצי-השכלה, האט זיך דעם
10-טן מערץ געעפנט דער „ערשטער יידישער קינדער-
קלוב“. ביי דער ערעמענונג מן קלוב האט מען גע-
האלטן דעם ערשטן אויף סארשיידענע טעמעס. די לערער
האבן אויך באגרייט דעם „ערשטן יידישן קינדער-קלוב“
דערינאך האט מען ביי א גלעזל סיי געזונגען, סאר-
בראכט ביו שפעט אין דער נאכט.

פ. ד.

גרין ט!

עס ווערט ארויסגעלאזט אין מארקויף די בראשית
„אינסטרוקציעס פאר וואנדערונגען“,
ארויסגעגעבן מן דער „בין-קאמיטעט בייס „וילביג“.
פרייז 25 גרעשן. סאר בינען 20 גרעשן. די וועל-
ביקע הנחה ביי גרעסערע באשטעלונגען בכלל.

מיט באשטעלונגען ווענדן זיך אויסן אורעס:

„Bin“, w gmachu Żyd. Sem. Naucz.
Wilno, Orzeszko 7.

דאס פריילעכע ווינקל.

דו—די קאץ, איך—די מוין,
זאלסט זיך נאך ביט דראפען!
דו—אריין, איך—ארויס,
ווער וועט וועמען כאפן?

אסתר סיגאל.

באשיידונגען צום נומ. 11.
פאלקסרעטענישן:

מן איי: א לאך.

אויפגאבע:

$$1) 100 - 1 = 99; 2) 1 + 1 + \frac{1}{2} + \frac{1}{4} = 2\frac{3}{4};$$

$$3) 99 : 2\frac{3}{4} = 36$$

געטראפן: מנחם כירעקל (שארקאשטשיווע) מרידע
מאיראחיש (האלובישט); מייזע דאן, י.
פוסקאריק (וילנע); קלימבורד, לעווינגער,
האמשטין, בורניק עטל, בורניק א., הערבע,
העליק, שער, באק, גלעז, לאנגער, בעקער,
קאפוסטע טשארינע, גאמערמאן, מליצש, שניי-
דערמאן, בר, קאפלמאן, דעמער, שאמעס,
ליבערמאן, בעקערינג, צימערמאן, אוריל,
שאמעס מענדל, קאפוסטע צביה, פערלמוסער,
גאלדבערג יאנקל, שניידער, גאלדבערג בערל,
העליק טאטל, קליינמאן, האנסשע, טויבער
שינדל, מישעווער, גלעז, לעווינגער מענדל,
לינדן לאה, ריזעץ מייזע, לעבער, טעפער
מייזע, טעפער זעלדע, טורעק, קלומבורד
וישע (האזישטש).

רעטעניש.

פון איין זייט הארט,
פון צווייטן ווייך,
מע גיט א צי,
גיט א רויך.

רבקה באנק, גלובאק, ווילנע, געגנט.

אויפגאבע.

א פאטער און א מוטער און צוויי קינדער
האבן געדארפט אריבערפארן א טייך. דער
פאטער האט געוויגן 1 פוד, די מוטער—אויך
1 פוד און די צוויי קינדער האבן געוויגן
ביידע 1 פוד. און די שייף האט מער ביט גע-
קאנט אריבערפירן ווי 11/2 פוד (אנדערהאלבן
פוד). פירעגט זיך, ווי אזוי וויינען זיי אריבער-
געפארן?

פליסקין בן-ציון (גלובאק).

שפיל.

איך און דו, דו און איך —
כא—כא—כא—כא—כא!
לאכן הויך און שפילן זיך, —
לאלא—לאלא—לא.

לאמיר אויסטאן זיך די שייך,
שפילן קאץ און מוין —
אט אזוי און אט אזוי,
רעדל איין, רעדל אויס.

Redaktor--wydawca Sz. BASTOMSKI. באסטאמסקי.

Drukarnia Sp. Wytw.-Handlowe. Wilno, Trocka 7.